

“НООЛУУР” ХӨТӨЛБӨРИЙН 2020 ОНЫ ХЭРЭГЖИЛТЭД ХИЙСЭН ХЯНАЛТ-ШИНЖИЛГЭЭ, ҮНЭЛГЭЭНИЙ ТАЙЛАН

2021 оны 03 дугаар сарын 22

	Хөтөлбөрийн агуулга	Гүйцэтгэл		
1.	“Ноолуур” хөтөлбөр (2018-2021) Засгийн газрын 47 дугаар тогтоолоор батлагдсан.	Хөтөлбөрийн зорилго: Ноолуурын бүрэн боловсруулалтын түвшинг 60 хувьд хүргэж, байгаль орчинд ээлтэй эцсийн бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэл, экспортыг нэмэгдүүлж, ноолууран бүтээгдэхүүний олон улсад өрсөлдөх чадварыг дээшлүүлэх.		
2.	Санхүүжилтийн эх үүсвэр	Улсын болон орон нутгийн төсөв Гадаад, дотоодын хөрөнгө оруулалт Гадаадын зээл, тусламж ЗГ-ын гадаа, дотоод үнэт цаас Бусад эх үүсвэрээс бүрдэнэ.		
3.	Хэрэгжүүлэгч байгууллага	Үндсэн хэрэгжүүлэгч байгууллага: Хүнс, хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрийн яам		
		Хамтран хэрэгжүүлэгч байгууллага: СЯ, ГХЯ, БОАЖЯ, МУХБанк, Монголын ноос, ноолуурын холбоо, олон улсын төсөл /ШХА-ийн Ногоон алт, малын эрүүл мэнд төсөл, АХБ-ны Хөдөө аж ахуй, хөдөөгийн хөгжил төсөл, Дэлхийн банкны Экспортыг дэмжих төсөл, НҮБ-ын Хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих төсөл/, үйлдвэрлэгчид, Хөнгөн үйлдвэрийн судалгаа хөгжлийн хүрээлэн		
4	Хэрэгжих хугацаа	I үе шат 2018-2019 он II үе шат 2020-2021 он		
4.	Хөтөлбөрийн зорилтууд	Зорилт 1. Эцсийн бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэл, экспортыг нэмэгдүүлэхэд шаардлагатай эрх зүй, хөрөнгө оруулалт, татварын таатай, тогтвортой орчинг бүрдүүлэх; Зорилт 2. Ямааны үүлдэр угсаа болон түүхий эдийн бэлтгэл, ноолуурын чанарыг сайжруулах; Зорилт 3. Ноолуурын бүрэн боловсруулалтын түвшнийг үе шаттай ахиулж, эцсийн бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэл, экспортыг нэмэгдүүлэх; Зорилт 4. Байгальд ээлтэй дэвшилтэт техник, технологийг үйлдвэрлэлд нэвтрүүлж, зорилтот зах зээлд чиглэсэн ээлтэй, өрсөлдөх чадвартай бүтээгдэхүүнийг хөгжүүлэх; Зорилт 5. Салбарын хүний нөөцийг эрэлт, шаардлагад тулгуурлан сургаж, мэргэшүүлэх замаар үйлдвэрлэлийн бүтээмжийг нэмэгдүүлэх.		
5.	Зардал	Төсөв (нийт шаардагдах зардал, сая.төг)	Нийт- 973,283.0 үүнээс: -Улсын төсөв – 72,846.0 -МУХБанк(хөнгөлөлттэй зээл) -500,000.0 -Гадаадын төсөл, хөтөлбөрөөс- 400,437.0	
	2020 онд: Үүнд	Төсөв (сая.төг)	Гүйцэтгэл (сая.төг)	Хувь (%)
	Улсын төсөв	22,880.0	174,909.6	
	МУХБ	150,000.0	103,900.0	100.0
	Гадаадын төсөл, Х/Хэвшил	127,120.0	13,321.0	10.4
	2020 оны гүйцэтгэл	300,000.0	292,130.6	97,3
6	Хөтөлбөрийн хэрэгжилтийн тайланг хавсралтаас үзнэ үү.			

7	Дүгнэлт (ололт, дутагдал, анхаарах асуудлууд)	<p>1. “Ноолуур” хөтөлбөрийн 2020 оны жилийн ажлын гүйцэтгэлийн үнэлгээний ерөнхий дундаж 79.0 хувь буюу “Тодорхой үр дүнд хүрсэн” гэсэн үнэлгээгээр дүгнэгдэв.</p> <p>2. ХХААХҮЯ-наас бодлогоор дэмжиж МУХБ-тай хамтран ажиллаж, гэрээ байгуулснаар ноолуурын үйлдвэрлэлийг дэмжихээр эргэлтийн хөрөнгийн 2020 онд ноолуур бэлтгэлд зориулан МУХБ-аас хүүгийн хөнгөлөлттэй 103.9 тэрбум төгрөгийн зээлийг 44 ААН-д олгосон.</p> <p>3.Ноолуур боловсруулах салбарын түүхий эдийн бүрэн боловсруулалтын түвшин 26.0 хувьд хүрч, суурь онтой харьцуулахад 30 хувиар, 2019 оноос 3.2 хувиар өссөн, мөн ноолуурын нийт экспорт 2020 онд өмнөх оноос 36 хувиар буюу 155.1 сая.ам доллараар буурсан байна. Хөтөлбөрийн II шатанд (2020-2021он) “Нийт түүхий эдийн бүрэн боловсруулалтын түвшинг 60 хувьд хүргэх” гэсэн зорилт 43.3 хувьтай байна.</p> <p>Шалтгаан: Тайлант 2020 онд дэлхий нийтийг хамарсан Ковид-19 цар тахал, бүтээгдэхүүний гадаад зах зээлийн үнийн бууралт, худалдан авах чадварын бууралт, экспортын тээвэрлэлт, үйлдвэрлэлийн сул зогсолт зэргээс шалтгаалж төлөвлөсөн хэмжээнд хүрээгүй байна.</p> <p>Ололттой тал:</p> <ul style="list-style-type: none"> - “Монголын хаан ширхэгт” сүлжмэл, нэхмэл бүтээгдэхүүний чанарын стандартыг шинээр боловсруулан СХЗГ-ын ноос, ноолуурын стандартчиллын техникийн хороогоор хэлэлцүүлэн батлуулсан. - МННХ-ны дэргэд “Баталгаажуулалтын албыг байгуулсан. Тус алба нь олон улсын MNS ISO/IEC17065 стандартын шаардлагыг бүрэн хангасан тул үндэсний болон олон улсад хүлээн зөвшөөрөгдсөн төдийгүй МУ-ын ноос ноолуурын салбарын “Тохирлын үнэлгээ-Бүтээгдэхүүн, үйл явц, үйлчилгээний баталгаажуулалт”-ыг явуулах эрх бүхий байгууллага бий болсон. - Монгол Улс ноолууран бүтээгдэхүүнээ “Монголын Хаан ширхэгт” чанарын тэмдэгээр баталгаажуулан эскпортод гаргаж эхэлсэн. - Малчдын орлогыг нэмэгдүүлэх чиглэлээр 203441 малчны тушаасан ноолуурт нийт 175.0 тэрбум төгрөгийн урамшуулал олгож дэмжлэг үзүүлсэн. - Гадаадын төслүүд нь үйлдвэр аж ахуйн нэгж, хүрээлэн, хоршоодтой хамтран сургалт, судалгаа, туршилтын ажлуудыг орон нутагт, үйлдвэрлэл дээр зохион байгуулсан нь мэдлэг мэргэжлээ дээшлүүлэх, чадавхижуулахад чухал нөлөө үзүүлсэн. - Үйлдвэрүүд кластераар хамтран ажиллаж, бүтээгдэхүүнээ хөгжүүлэх чиглэлээр тодорхой ахиц гарсан бөгөөд дотоод, гадаадын зах зээл дээр бүтээгдэхүүнээ худалдан борлуулж байна. <p>Дутагдалтай тал, тулгамдсан асуудал:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Салбарын мэргэжилтэй ажилтны хэрэгцээг 4 жилээр төлөвлөж, эрэлтэд нийцсэн богино, урт хугацааны сургалтын хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх, салбарын хүний нөөцийн мэдээллийн санг байгуулах, - Боловсруулах үйлдвэрлэлийн технологи, тоног төхөөрөмжийн инженерийг тэргүүлэх ач холбогдолтой мэргэжлийн чиглэлд хамруулж тэтгэлэгтэй болгох асуудлыг судалж шийдвэрлэх чиглэлээр тодорхой ажлууд хийгдээгүй байна. <p>Мөн ҮСХ-ноос гаргаж буй мэдээгээр ноос, ноолууран бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэлт, борлуулалтын мэдээ нэр төрлөөр гардаггүй тул хөтөлбөрийг дүгнэхэд хүндрэлтэй байна.</p>
8	Төсөл, хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэгч талуудын хамтын ажиллагаанд өгөх хөндлөнгийн үнэлгээ	Хөтөлбөрөөс СЯ, ГХЯ, БОАЖЯ, МУХБанк, МННХ, олон улсын төсөл /ШХА-ийн Ногоон алт- Малын эрүүл мэнд төсөл, АХБ-ны Хөдөө аж ахуй, хөдөөгийн хөгжил төсөл, Дэлхийн банкны Экспортыг дэмжих төсөл, НҮБ-ын Хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих төсөл/, үйлдвэрлэгчид, Хөнгөн

		Үйлдвэрийн судалгаа хөгжлийн хүрээлэн зэрэг хамтран хэрэгжүүлэгч байгууллагуудын уялдаа холбоог “Хангалттай” гэж үнэлж байна.						
9	Хөтөлбөрийн хэрэгжилтийн үнэлгээ, дүгнэлт (өөрийн үнэлгээ)	Биелэлт дундаж	Зорилтын тоо	Зорилт 1	Зорилт 2	Зорилт 3	Зорилт 4	Зорилт 5
		79%	5	85.0	83.3	82.5	80.0	64.0
10	Төсөл, хөтөлбөрийн хэрэгжилтийн нэгдсэн үнэлгээ (ЗГХЭГ-ын үнэлгээ)	Нэгдсэн үнэлгээ						
		...%						

ШАЛГУУР ҮЗҮҮЛЭЛТИЙН БИЕЛЭЛТ

(2020 оны жилийн эцсийн байдлаар)

№	Үзүүлэлт	Хэмжих нэгж	Суурь түвшин (2017 он)	2018 оны гүйцэтгэл	2019 оны гүйцэтгэл	2020 оны гүйцэтгэл	Зорилтот түвшин (2021 он)
1.	Угаасан ноолуурын экспорт	тн	5409.7	5286.6	5688.7	6339,8	2632
2.	Самнасан ноолуурын экспорт	тн	571.4	630.2	507.2	260	1579
3.	Сүлжмэл бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэлт	мян.ш	915.6	2100.0	2600	772,0	2200
4.	Ажлын байрны тоо (байнгын)	хүн	5582	7126	7126	6414	9110

ЗӨВЛӨМЖ

1. Цаашид үндэсний үйлдвэрлэлийг дэмжих бодлогыг эрчимжүүлж, шаардагдах санхүүжилтийг улсын төсөвт тусгаж батлуулах, хөрөнгө оруулалтыг нэмэгдүүлэх,
2. Үйлдвэрлэл, технологийн паркийн бүтээн байгуулалтын санхүүжилт, хөрөнгө оруулалтыг төсөвт суулгаж, батлуулах,
3. Хөгжлийн банк, гадаадын төслүүдтэй хамтын ажиллагаагаа сайжруулж, үйлдвэрлэгчдэд эргэлтийн хөрөнгийн зээлийн дэмжлэгийг олгох арга хэмжээ авч хэрэгжүүлэх,
4. Хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх арга хэмжээний төлөвлөгөөнөөс биелэлт удаашралтай болон тасарч байгаа арга хэмжээг дараагийн жилд хийх ажлын төлөвлөгөөнд тусгаж бүрэн хэрэгжүүлэх,
5. Хөнгөн үйлдвэрийн /ноос, ноолуур, арьс шир, оёдол, мод, модон материал г.м/ салбарын бодит статистик мэдээлэлтэй болохчиглэлээр ҮСХ-той хамтран ажилах,
6. Хөнгөн үйлдвэрийн нэгдсэн мэдээллийн сантай болохыг ХөнҮБХЗГ-г зөвлөж байна.